По конфіскаті — другий наклад.

3 (10 86). Львів, субота 3 січня 1925 Почтову належитість [illegible] гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не [illegible]

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна одного примірника 17 сот.

[illegible] ВИДАВИЧА СПІЛКА „ДІЛО" Начальний редактор ВАСИЛЬ ПАНЕЙКО

[Ви]силка Царгородського патріярха.

[Кі]нець вселенського патріярхату?

[illegible] Царгород був осід[ком] [уні]версальних святителів: [illegible] вселенського патрі[ярха] [illegible] каліфа. Пе[ре][illegible] Туреччини з імперії на [illegible] державу привело [illegible] сх святитель[illegible]. Ангорке правитель[ство] [illegible] усього сул[тана] [illegible] V., [illegible] просто [illegible] викинуло його з Царго[роду] [illegible] і „вселен[ський] [ка]ліфат останнього султана. [illegible] індійські му[illegible] [illegible] виступали про[illegible] ангорського уряду, [illegible] ревізії в [illegible]. Що більшевики [illegible] [illegible] намалися утвер[illegible] становище [ка]ліфату. Що возився з [illegible] єгипецький король [illegible] — кажім [illegible] „чиногорець", а [illegible]. Англців король [illegible]. Та під тиском Ва[illegible] [illegible] престол і те[illegible] щоби [illegible] становище ка[illegible] не вілося вдер[illegible] пістолу. Лі[illegible] і звязного з ним [illegible] Царгороді спричинила [illegible] магометан-

[illegible] хоч може йе так вели[illegible] спричинити й ви[illegible] патріярха Кон[стантинополя] [illegible] Царгороду. Особливо [illegible] до је більшої [illegible] православної іє[рархії].

[illegible] помер царгород[ський] [патрі]ярх Григорій VII., до [illegible] всі [illegible] пе[illegible] [illegible] польському [illegible] чи то через на[illegible] правління, чи ин[illegible] добути „автокефа[лію]" [illegible] в Польщі. [illegible] обовязуючим кано[illegible] церкви насильно [illegible] тісі церкви з мо[illegible] Григорій [illegible] в руки світської [illegible] дуже мало свою [illegible]" обєднував всіх, що [illegible] від його сафор ріж[illegible] „автокефальні" церкви. [illegible] не признавала [illegible] можновладців. [illegible] вратувала [illegible] исякою з

[illegible] патріярхаті Тур[illegible] експозиту[illegible]. Крім то[го] [illegible] що він [illegible] з большевиками. [illegible] Григорія VII. ангор[illegible] [illegible] [illegible] що [illegible] найдено між [illegible] документи. [illegible] справді не є [illegible] приходять [illegible] бо цар[illegible] звичайно гро[illegible] [illegible]кунности. Не [illegible] большевики хоті[illegible] царгородським [illegible] російської емігрантської церкви, а головно еміграційних ієрархів.

Після смерти Григорія VII. вселенським патріярхом вибрано 17. грудня 1924 р. митрополита Константина. Він і нотифікував свій вибір митр. Діонізієві. У відповідь на це Діонізій висловив повну готовість співпраці „отцю отців", але не вспів іще новий патріярх натішитися синівською любовю її відданістю польського православного митрополита, як розійшлася вістка, що 24. грудня 1924 р., отже в тиждень після вибору ангорський уряд викинув патр. Константина з Царгороду. Очевидно, ця подія лягає новим тягарем на православну церкву під Польщею. Важко додуматися, що саме розуміти під терміном „висилка". Чи це означає „виконання", чи „заслання" на якийнебудь острів. Та в одному й другому випадку православна церква в Польщі лишається без найвищого зверхника.

М. Ч.

Нове міжнародне непорозуміння.

ОКУПАЦІЯ КОЛЬОНІЇ — ПОСЕРЕДНИЦТВО АМЕРИКИ. — НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ЗАПЕРЕЧУЄ. — ВИЧІКУВАННЯ.

Німецький уряд одержить від Ради Амбасадорів Союзних Держав ноту, яка мотивуватиме причини залишення англійських окупаційних військ у місті Кольонії та околиці, поза речинець 10. січня. Ця справа стала нині центральною в европейській політиці. Від її поладнання може залежати найблищий напрямок німецької політики. Навіть Злучені Держави почали офіціяльні заходи, щоби оминути конфлікту з Німеччиною, якщо вона покористувалась би знехтуванням букви Версальського договору на те, щоби зірвати з політикою мирного порозуміння зі Союзними Державами.

Америці як головній вірительці Европи залежить у першій мірі на економічній відбудові Німеччини. Вона не вмішується в дипльоматичні франко-англійські обрахунки у справі Кольонії. Але її затривоження настроями в Німеччині спонукало вже англійську пресу до заяв, що є можливий компроміс; німецька преса висловлює надію, що Англія опорожнить кольонську територію в маю 1925 р., одночасно з Францією, яка покине Рурщину. Міністр закорд. справ Штреземан на конференції чужинних журналістів склав цілу низку заяв про можливі шкідливі наслідки витвореної ситуації. Публична німецька опінія може глядіти на продовження окупації як на перечеркнення всього економічного пляну Доза.

Що торкається стану німецьких збросінь то вся найдена зброя не суперечить фактові, що Німеччина без державного збройного промислу є розброєна і мілітарно знесилена. Воєнні сили Польщі або Чехословаччини є більші. Штреземан твердить, що союзні держави повинні були у власнім інтересі, для зміцнення мирного настрою німецького народу опорожнити вже раніше окуповану німецьку територію. Він збиває закиди щодо поліції зорганізованої на воєнний лад і потайні приготування до „реваншу". Ця остання справа стоїть у тіснім звязку з політичним скандалом останніх днів у Франції. Денник „Еклер" — зробив нескромність та скандал — оголосив довірочні документи міжнародньої військової комісії, між иншим справоздання франц. воєн. міністра Нолле про стан збросінь у Німеччині. Німецький уряд протестував проти поданої там цифри буцім-то затаєних у Німеччині: гармат, рушниць і т. и.

Весь цей діяльог держав покищо нескінчений. Хто матиме в ньому останнє слово примирення або ворожнечі — невідомо. Всі ждуть на офіціяльну ноту Союзників до Німеччини і на справоздання міжнар. комісії над німецьким збросінням.

Українці в Америці і рідний край.

Останній конгрес Обєднання, що відбувся в жовтні 1924., вніс в життя американських Українців деякі примирення організаційно-групових антагонізмів і причинився до консолідації опінії заокеанської еміграції в напрямі скріплення допомоги Рідному Краєві. Це помітно на збільшенню датків на народні цілі і на виступах Обєднання, які відзначаються не тільки широким розумінням обовязків еміграції супроти Рідного Краю і поінформованістю про старокраєві відносини, а також більшою певністю себе, ніж це було раніш, це значить переконанням, що американська еміграція є тепер в силі дати більшу поміч Рідному Краєві, ніж яку могла дати минулого року. Таке враження справляє останній комунікат Управи Обєднання з листопада 1924.

В комунікаті подається між иншим характеристика відносин в краю під оглядом політичним, економічним і культурним і визначається відношення самого Обєднання до цілого краю старокраєвих справ і потреб.

В справі Рідної Школи стоїть на становищі, що Українське Педагогічне Т-во повинно вести перед в боротьбі за наші національні права, в обороні наших культурних інтересів. Щоби Рідна Школа могла ту боротьбу видержати, Обєднання закликає суспільність в Америці, щоби вона давала їй постійну і значну допомогу. З нагоди Різдвяних Сьят повинні скрізь заложитися Комітети Коляди на Рідну Школу, а від жертв на цю ціль не сміє відтягтися ні одна одиниця.

Спеціяльною відозвою Обєднання закликує Українців в Америці складати жертви для Т-ва „Просвіта", особливо енергійну акцію в цім напрямі розвивають українські організації в Ню-Йорку.

Що до фінансування краєвих економічних (кооперативних) організацій, то Обєднання висловлює переконання, що американські Українці могли б підперти тільки ті організації в краю, які поставлено на солідну комерційну ногу, щоби їх грошеві вклади були матеріяльно забезпечені. В цій справі рішено віднестися до краю для засягнення точних інформацій і виясненя пропозицій.

В справі української пропаганди в Америці рішено друкувати агітаційні летючки і книжку про відносини в краю, ухвалено видати інструкцію організаціям, які справи мають порушувати на зборах і вічах, а крім того рішено віднестися до американських гуманітарних інституцій задля здобуття допомоги на культурні і гуманітарні ціли старого краю.

Зближення на американському ґрунті підбитих Польщею народів, заініціоване Обєднанням, посувається наперед. Основано ініціятивний Комітет для утворення Українсько-Литовсько-Білоруського Союза. Головою Комітету вибрано Литовця Байруняся, заступником голови Українця Грицея, секретарями Литовця Пукаса і Українця Дармограя.

Обєднання поручає американським Українцям підпирати спортовий рух в краю і приступати в члени Товариства Прихильників Спорту.

З приходів Обєднання в листопаді в сумі 2516·20 долярів, рішено вислати до краю 1900 долярів, в тім на Рідну Школу 1000, на політичних вязнів 200, на інвалідів 200, на Б. Ф. 200, на сиріт 100, на політичну пропаганду 100, „Просвіті" 50, Ремісничій Бурсі 50.

Подаючи отсі інформації про заходи централі українських організа-

Протибольшевицький фронт.

Гострі засоби проти комуністів у Швайцарії

Швайцарська Союзна Рада видала проти большевицьких агітаторів і взагалі проти діячів комунізму цілу низку гострих розпоряджень. Оголошено цілу лісту місцевих і закордонних комуністів, яким заборонено дальший побут у Швайцарії або вїзд у межі держави. У звязку з поширеною у Швайцарії вісткою про недалекий поїзд туди ославленого кол. червоного диктатора Мадярщини Белі Куна, по всіх швайц. політ.-адміністраційних і судових властях розіслано обіжник з пригадкою, що Беля Кун має заборонений вїзд до Швайцарії ще з 1920 року. Видалено зі Швайцарії Льва Ільберта, кол. секретаря французької комуніст. партії та Венделіна Томаса, німецького публіциста й комуніст. члена Райхстату. Крім того, покликуючись на конституцію швайц. Союзна Рада признала небажаним побут у Швайцарії французького комуніст. публіциста й письменника Андрі Гільбо, якому у Франції присудили заочно на кару смерти. Кажуть, що Гільбо переїхав недавно під фальшивим пашпортом до Парижа; там гарячково шукає за ним франц. поліція. Колиб він хотів знова втекти на терен Швайцарії, швайц. власти негайно арештувалиб його.

Зі сказаного бачимо, що великий протибольшевицький фронт, який творяться в Европі чи то шляхом формального заключування міждержавних союзів (балканський і балтійський союз та кочення між Польщею, Румунією і Туреччиною) чи то загостренням внутрішнього режіму на власну руку (Англія, Франція, Бельгія) — щораз видовжується. Швайцарія і Австрія — країни з найбільшою свободою для чужинців — були найважнійшими осередками агентів Комінтерну. Тому рішучий протибольшевицький зворот у них нейтральних невеличких державах являється для Москви надзвичайно болючим ударом.

На щораз більшу ізоляцію С. Р. С. Р. в Европі звертає увагу Стеклов в московських „Ізвестях". Він бачить у цьому руку консервативного уряду Англії й признає сам, що заходи англ. диплюматії вінчаються успіхом, находячи послух в европ. держав. Стеклов підкреслює, що навіть в Італії замітні протибольшевицькі настрої. А проте він потішається, що рад. уряд перетріває нинішню загальну „мирову" бльокаду багато лекше, ніж давнію політику збройних інтервенцій.

...ції в Америці в справі допомоги Рідному Краєві, уважаємо своїм обовязком перестерегти нашу суспільність в краю, щоби вона, в ожиданню помочи емігрантів для піддержання нашого культурного життя, *не ослаблювала власної жертвенности на народні цілі.* Найбільша поміч американських братів не в силі заспокоїти всіх наших потреб. Ми далі мусимо напружувати власні сили, щоби біжучі наші потреби були нами самими заспокоювані, а жертви наших братів-емігрантів служилиб нам на розширення нашої культурної і всякої иншої праці.

Не можна не привітати рішення Обєднання збирати жертви на літературний фонд, та висловити побажання, щоби ті жертви дійсно причинилися до оживлення нашої політичної думки, до зросту нашої політичної літератури, до популяризації наших національно-політичних завдань в широких народніх масах.

А. В.

Перевибори до „Сільрад" на Україні.

Сьогорічна виборча кампанія до „Сільрад" йшла під гаслом втягнення середняка та безпартійника до апарату радвлади як низчого так і вищого. В звязку з цим виборчий декрет поширив межі виборчої участи на ширші дещо від попередніх кола населення.

Вибори вже відбулися і нині підводить радвлада їхні підсумки. Вона стверджує перш за все, що число учасників у виборах досягало 80 процент всього населення (очевидячки управненого до голосування!). Загально вибрано до сільських рад в ріжних околицях України від 47—60 процент незаможників. В минулому році незаможників було в сільрадах на 20 процент більше. За те середняків і непартійних прибуло від 20—30 процент. Комуністи — т. є суто партійний елемент — задержали від 8—18 процент місць у сільських радах. Коли взяти на увагу участь населення у виборах, то вона збільшилася в цьому році тільки на 10 процент.

З повищих даних виходить, що загально віднесли цілковиту побіду непартійні елементи українського села. Т. зв. середняцький елемент (на правду дуже неозначене поняття навіть у самих большевиків) відніс значний успіх, здобувши при тамошніх відносинах аж 30 процент. Середняк це ніщо инше, як малий куркуль — у всякому випадку він являється земельним власником з усіми власницькими селянсько-буржуазними „забобонами". Число всіх безпартійних незаможних зі середняками у сільрадах доходить отже в деяких округах аж до 80 процент. Число партійних членів сільрад не перевищує ніде 18 процент всього складу.

Не зважаючи на все комуністи нібито тішаться, що зросла активність українського села. Та ця потіха не дуже глибока, бо при глибшій застанові вирветься з уст найвідповідальніших керманичів радвлади на Україні стидливе зітхання про те, що за пять літ та влада не могла опанувати село. Голова Всеукраїнського Виконкому Петровський пише з тої нагоди так: „Наші сили на селі не великі. Радянська влада та компартія ні скласти та програму, ми моглиб опомогти сі комуністам т Комітетам н них селян змінятися на се

Отже перевиборами по всі чинники ради і компа тим, щоби зрити стару п сільської поліки. Прогол нено і проведено її в житт ські комуніс не витягли користей з т програми. Їх домінуюче становище в н апараті влад загрожене. І дяки цьому експериментов щий представник радянськ придумати нову програму стичної поліки на селі, а при якій ма би перевагу комуністи. Чи це вдасться ти, покаже будучина.

Справа бл. пп. О. Бесар

Перед великим політичним у Львові. — На лаві обвин кол. нач. ге штабу УНР., п інжинєрові Мельни

В неділю 24-го грудня ручено якобвинуваченн ським політичним вязням, бувають у слідчій вязниці Баторія від лютого 1924 11-ий місяць у звязку зі пок. Ольги Бесарабової: дрієві Мельникові (кол. кові С.С., н. ген. шт. ар з Осмолод; студ. прав Зибликевичі (кол. старш ремишля; пні Вахнянин гімн. учите в Перемиш політ. Богданові Зеленом ва; Мико Білянському, реві з Яворець терно пов.; Тесорові Вороб абітурієнті зі Львова; Ганові, господареві з Глу терноп. пв.; Франц Штикові, гімн. абіт Львова; Гриськові Лихо дареві з Лотока, бе пов. (колстаршині; відповідатиме з пільн хорий на ухоти, що у вязниці і Василеві val е Гозденькому (у бурз), кл. начальни розвідки при штабі Петлюри

Всі є бвинувачені § 67 (шпіонаж) а щ обвинувачення за зл

В. Ю. КИСІЛЕВСЬКИЙ.

З балканських нарисів.

Віторог.

У синій мряці губиться далекий верх, виглядає таємничо, могучо поміж нижчими і близшими шпилями Смілої та инших гір. Це Віторог, по нашому Круторогий, майже дві тисячі метрів високий. Під його верхами в диких пралісах і полонинах, де тільки чабани з дикого Прібеля, та лісні робітники заходять, виводяться найкращі ведмеді Боснії! На Віторог сам король на лови приїздить!

Вузькоторова лісна валка пнеться склонами диких гір, веться штудерними лініями, вона не знає тунелів. Цього тут не треба! Ніхто не числиться з часом, з матеріялом. Нащо довбати тверду скелю, коли можна її обїхати?

Погідна, місячна ніч. Станція Чар-даг... Ми висідаємо, бо відсіля починається наша „експедиція" в глубину гір, лісів.

Станція схована в лісі. Над її покрівлею простягають свої рамена кількасотлітні смереки, наче бережуть її перед розгніваними богами пралісу. Малою прогалиною падає ясне проміння місяця в глибину лісної тиші.

На станції жде вже лісник цього району. Ми закинули кріси на плечі, поправили наплечники з харчами, теплим білям таповом, гусаком, пустилися в темне гирло праліса, до робітничої кольонії, де зладжений для нас нічліг.

Холодна ніч.

У шаласі палахкотить ватра, над нею на смерековій галузі жариться „ярац"*). Їдкий дим лізе в очі, витискає сльози, душить у горлі. Товщ з ярца капає у ватру, запалюється, горить ясним полумям.

Всі ладяться на нічліг, бо завтра досвітком треба рушити в дорогу.

Вже й місяць сховався за ялицями. З жареного ярца мало-що зосталося. Попили „ракійо"**). Мене розбирає сон. Їдкий дим і так не дає очей отворити, а тут розмова тільки й навязується. Зійшлися як рідко коли! Мій дядько здає свій округ другому управителеві, Слівічові, як свідок прийшов ще радник Боіч, управитель Ключа.

Довго ще розповідали ріжніпреріжні ловецькі пригоди. Мені аж приснився цей лис, про котрого управитель Боіч так повагом розповідав. Говорили щось, щоби при спанню ноги з шаласу не висувати, щоби вовки не обгризли, але я спокійно лежав, не відзивався навіть, бо хіба не до мене говорили, я-ж трохи не припалив до ватри своїх кованих черевиків.

Ледви світало, ще тільки небо зяснило, ще долиною в густому пралісі ніч парювала, як вже всі почали збіратись в дорогу.

Поволі йшли якийсь час прорубом, що цього літа почали робити на нову доріжку для „вузькоторової". Роскішна папороть розрослася на зігнилих пнях велитнів, що може зі старости злягли, а може зломані бурею перед літами на місці своїх предків впали? Довго вже лежать ці велитні, бо на їх спорохнявілому тілі вже нове життя, нові кількадесятьметрові ялиці... Чудовий балканський праліс! Вічний півсумерк царює в ньому, святий супокій. Де тільки відблеск гарячого сонця загляне в цю глушу — буйне життя... Папороть перевисшає широкі кущі смородини з багряними ягодами... Чорний, зрадливий овоч „белядонни" — страшної отруї — аж сам прохає, здається, щоб його зірвати... Дебри, скелі порослі мягким мохом... Вузькі пропасти, що здається переступити їх можна, а дна в них не видно...

Зовсім відмінний цей дикий непроглядний ліс від нашого. За цілий день ходу не стрінули ні одного ручайка, ні одного джерельця. Вся вода всякає в землю, в скелі з вапняка.

Під гору, почерез повалені пні, через дебри, краями пропастей пнемося до мети, до полонини Віторога, відкіля видно границі округа.

Праліс почав рідшати, скелі чимраз стрімкійші, вищі. Дійшли врешті до перших полонин. Косодеревина, карловаті смереки. У квітів — море квітів. На кождому камені, в кождому заглибленні.

Шаласи чабанів порожні — не було чим овець поїти, довгий час дощу не було, мусіли в доли йти. Куда цей народ від... Де оком глянеш, ліс, десь геньо далеко ... долина... може це тіль...

Не став часу обхідно на верше йти, ніч запа... вівчарні зйдемо. Прост... содеревину треба йти. П... ніякої стежки немає, а... доба продерлися який п...

Косодеревина спочат... для переходу, чим вище... густійша завала. Чим... знайти в ній догідню до... не розгубитися, перекли... часу до часу.

Наплечник завважає ... чені гиляки, кріс треба... сти. Нас тільки трох р... управитель Боіч, дядько... ві ніс ще більше посп... піт зливав кілька... чола, а я ледве ноги ... таючися з гиляки...

Не годен вже землі ... гуща. З дерева на де... вгору.

Минають години, сс... до заходу, верха гори...

Дядько нагло зник...

„Худобча стежка ... відізвався з під кущі...

Пробився і ми об... у спід.

На ділі є вузенька... навіть свіжий, бо з... лузок ледве смола... пати. Правда, треба ... всіх чотирох рачку... бою, ще й наплечни...

*) козел.
**) сливовиця.

…на) відпало, то обви… би станути не перед …ених, а перед звичай… …бун…ом „для шпіонських …лагається з радників …ского і Маєра. Обви… …голосили проти акту об… …ння „противу.

…займається гремія укра… …адвокатів у Львові. До обо… …пролилося вже тепер багато …ів у карних справах.

…ава — не пересуджуючи …ганого спротиву обвичу… — відбудеться по всій імо… …в лютім.

…ова кісенітниця.

…рота на „культурну“ уніфі… …націю „кресів“.

…ована, замовчувана, не… …ова „кресів“ починає вже …тати“ теоретичним і прак… …онцепціям польської полі…

…ники рецепт, які в о… …ах творяться в поль… …ерських“ лябораторіях …болячки, прибула ще …шеному числі „Слов-а …“ якийсь Ст. Менкар… …вся на новий винахід в …атерії.

…цього панка програма …ої політики польської на …не може й не сміє відбу… …політичному підкладі. В …державі не може бути …українського, білорусь… …товського питання, бо …принципу політичности …ань з послідовністю веде …мання сепаратистичних, не… …ських аспірацій тих наро… …в змаганні обєднати „кре… …польською державою не мо… …шляхом механічного імпе… … Початки механічно герма…нізували Познанщину, Поморя і Сілезію, але без додатніх успіхів. Тому начальним принципом польської національної політики мусить бути „культурний принціп“. З прийняття того принципу виливають такі консеквенції:

„Передовсім домагання, протегування, плекання й образування цілого конґльомерату народних культур, що виростають зі землі і з етнічних окремішностей на цілій нашій східній стіні. Не людової культури „української“ (бо такої в суті річи нема), ані білоруської. Але людових культур всіх поодиноких, кожного з окрема, етнічних відмін: Гуцулів, Подолян, Волинців, Руснаків (?!), Поліщуків і т. п. Тут йде про годування найріжнороднійших культурних нюансів поодиноких територіяльних одиниць, повітів навіть громад. В кожній з них істнують і живуть ніжні ріжниці в наріччях, обичаях, традиціях, одягах і т. п. Таким чином будеться здійснювати не лише еґоістичні, льокальні культурні постуляти тих територіяльних одиниць, але одночасно й дасться сі відати згідно з найбільш життєвим, начальним інтересом всі попередні обєднуючої польської культури. Просто не можна уявити собі розвитку нашої національної культури, коли її не будеться віджевляти і підсилювати стихіями людових культур, що становлять підрий чорнозем всіх великих синтетичних культур“.

Всіми засобами — мовляя — слід перепиняти, щоби галицько-українська мова вдиралася до школи й публіцистики нар. на Волині, бо тим способом довершується інтелектуальна, культурна й язикова уніфікація двох країн під Польщею. А це служить політичним, протидержавним інтересам „української партії“. Тільки плекання ріжнородних етнічно-культурних окремішностей в імя польського політичного, культурного й державного інтересу може раз на все обєднати „креси“ з Польщею.

Не варто тратити слів на оцінку цих „уніфікаційних“ видумок.

М. Ч.

Утеча Радіча.

У звязку з розвязанням селянсько-републиканської партії в Хорватії й виточенням слідства проти всіх чільніших її провідників (про що вже ми вище писали), повідомляють про втечу лідера й творця сеї партії, Степана Радіча, поза межі Югославії. Виявляється, що Радіч весь час перебував в Заґребі (столиці Хорватії), живучи там від дня останнього повороту до влади Пашіча конспіративно. Радіч утік до Відня, відкіль — як подають югославянські джерела — має намір удруге виїхати до Москви. Мабуть Радіча судитимуть в Югославії заочно як державного зрадника.

…куди скорше це йде як …

…мо ще до кінця?

…пристанув чогось, та си… …витягти кріса на верх. За… …, та ніяк його ви…

…ломаки, дядько …тів голосно, видалось …ві, щось не дядьків

…йшало немилосерно, я …вище та ще запрів …гилем косодеревини …хребет… „вуй… …силою своєю йшов …мурликаючи невдово… …цікаво, під носом…

…„вуйко“ такой нагу… …ні вперед ру… …дядько ледве тепер крі… …управитель Боіч зо… …

…угого вибору, пішли …ком, поволі, обе… …страхом…

…годи…и косодеревина …верхну полонину. … Дядько скинув …двічі. По якомусь …два стріли. На …Віторога війшло… …товариство.

…повідати про стрічу

…скнаваїть нарахували … лісник ту…

… Ів сході не… …аж до овиду.

На заході — наче велитенні хвилі якогось зеленого моря, самі полонини вкриті травою… Тільки вершки, або проваля порослі темним, аж чорним, смерековим лісом. Ще далі — білі скелі. Ні, не тільки білі, але й рожеві, червоні, а на самому скраю, де вже границі неба відріжнити годі, зовсім золоті від сонця.

Провідник наш, лісний робітник Иово сперся на палицю, та задивився на заходяче сонце.

— Бачиш? там сербське море! — показав рукою в сторону сонця.

— Не бачу — відповів я отверто.

— Як ні!? Дивися!

Ніяк не міг розпізнати цього моря, сотню кільометрів відсіля.

— А бачив ти море? питаю я його.

— Як не бачив?! Я з кральом Петаром на Корфу був… Показав на засалений киптар. На лівому боці теліпався цілий ряд стяжечок, всі однакові, майже чорної краски.

— Цей хрест від самого краля…

У дорогу час! перебив розмову дядько.

Стрімко в долину. Виринали ярі, яких згори зовсім не було видко. Вівчарська отара, що так близько видавалася, чогось чимраз більше віддалювалася.

Вже темно було як до неї дійшли.

(Кінець буде.)

У. С. Р. Р.

Перенесення педагогічних курсів.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету рішила перенести з Горішнього Дніпровська педагогічні курси до Камяння на Поділлю.

(„Вісти“ з 18 грудня 1924).

ВІДГУКИ ДНЯ.

Минулий рік.

І знов рік один у безвісти упав,
А другий находились на синяві небес…

Роман Купчинський.

Вже так у нас завелося, що майже кождий ліпший твір зачинається моттом. Останніми часами наші автори дають мотта або свої власні, або своїх приятелів. Наприклад: К. Лаврінович залюбки цитує Клима Поліщука, Бабій Шкрумеляка, Назарук Тому з Аквіну, а Голубець — Ібаєва або Гавптмана.

Чомуж не вільно мені зацитувати мого щирого друга?…

Отже: І знову рік один у безвістя упа!…

Так і є: 1924 рік пішов на склад.

Всі ми на один вік постарілись і (на нашу думку!) помудріли.

Під словом „Всі“ розумію на". мущин без виїмку, а дівчат до 14 літ. Бо жінки після 14 літ, а до 90, не то що не постарілись, але навіть помолоділи. Це відноситься рівно добре до жінок з вищою освітою, як і до жінок з трохи нищою і середньою.

Вони одні вміють так якось штудерувати, що їх час або оминає, або навіть посуває назад.

Але годі з жінками. Знову потім хтось скаже, що я тільки про них і вмію писати.

Тепер дещо з політики.

Минулий рік, як не кажи, але був гарний і повний ріжних цікавих подій.

Грабский так „висанував“ фінанси, а Тугут креси, що чимраз менше фірм, а чимраз більше — диверзійних ватаг.

Всі цим вдоволені: фірми не потребують оплачувати високих патентів, а більша частина диверзійних ватаг платить тільки доходовий податок, як ось отамани: Муха і Доманський.

Другою важною подією був конкордат.

Правда, остаточний вислід ще в міністерськім портфелі, але вже є познаки, що духовенство нарешті позбудеться „кулі в нозі“ — своїх ґрунтів. Дуже добре станеться, бо тоді священики будуть менше залежні від доморослих крикунів, а більше від старостів і воєводів. Незалежність духовенства від консисторії, села і радикальної партії дасть знамениті наслідки в нашім ґіґантичнім поступі на кожнім полі.

Що він ґіґантичний, наведу приклади: Приватні фірми знаменито розвиваються (Повстино, Відбудова, Мельма, Лук і інші Оксана).

Громадянські інституції, з правом взаїмної здорації, розростаються чи то завдяки своїм директорам, чи завдяки помочі з боку (Państwowe Tow. Ubezpieczeń — „Дністрові“). „Просвіта“ не тільки сама вдержалася, але ще помагає своїм фільваркам.

Театр, який так довго ссав „Бесіду“, нарешті відлучений і перейшов на власний хліб… З висот, на яких він станув, не стягне його ніщо хіба… канібалізм між акторами. Але це не буде випливом голоду, бо вони заробляють і по 20 зол. місячно.

Загально взявши, я минулим роком дуже вдоволений.

Тих дурниць, які ми поробили в ньому, вже більше не повторимо, а хоч би й повторили, то в иншому виді.

Минулий рік приніс нам багато несподіванок, а ми ж так любимо несподіванки! Байдуже які: політичні, фінансові, астрономічні чи ґастрономічні. Тільки родинних не конче.

Але й цих останніх було досить.

Наші астрономи пояснюють їх плямами на сонці і пророкують ще пару літ таких самих.

З національного боку бравши, нам це не зашкодить. Сильний розріст власної суспільности хоч не спинить кольонізації, але збільшить нашу експанзію на… Америку.

Отже: Нема страху!

ОСТАННІ ВІСТИ.

Нові репресії проти італ. опозиції.

Заповіджене радою мін. надзв. розпорядки для вдержання порядку й приверненя спокою, війшли в життя в цілій Італії. Торкаються головно преси. Опозиційні часописи сконфісковано після появи згл. ще в друкарні. Сконфісковано головно соц. газети, а з опозиційних „Стампа“ в Турині, „Кор. деля Сера“ в Медіолані. Поліція перевела ревізії в льокалях опоз. товариств. У Фльоренції фашисти здемолювали будинок час. „Нуово Джорнале“, розлили в льокалі бензину й підпалили. В Римі вийшли лише фаш. часописи і „Трібуна“. На всі инші накладено секвестр. „Пополо д' Італ.“ так змальовує положення: „Крізу знов оволоділи силою волі фашизму. Народній уряд сильний і неугнутий принесе краєви успокоєння.“ В Римі сильні відділи стрільців і піхоти пильнують порядку.

Англ.-французьке порозуміння.

Паризький справоздавець „Менчестер Гардіен“ звідомляє, що в грудні англійські і французькі державні мужі сотворили основи для нового і тривкого порозуміння в усіх неуправильнених справах, як поділу морських сил на Середз. морі у справах Дал. і Бл. Сходу, становища до нової Туреччини й евент. інтервенції в Китаї. Франція мала зректися обсади Марока, яке евент. покинуть Еспанці. Узгіднили становище до СРСР. Всі розпорядки для поборювання большевицької агітації будеться примінювати після взаїмн. порозуміння. Англія дала запоруку, що справу безпеки полагодиться скоро.

Прімо де Рівера уступає.

В париських колах еспанської еміграції кружляють чутки, що Прімо де Рівера уступить. Задержить лише команду над військом у Мароко. Уряд має обняти Хінонес де Леон, есп. предст. у Раді амбасадорів. 3. січня Прімо де Рівера вертає з Мароко, щоби здати звіт.

Еміґрація з України до Румунії?

До Кишенева прибуває із України дуже багато людей. Втікають перед страшною загрозою голоду. Оповідають страшні речі про екон. крізу на Україні. Кажуть, що на днях знов нахлине на Бесарабію филя втікачів із України.

НОВИНКИ.

— „З української преси“. В „Курєрі Варш.“, а за ним і в инших варшавських органах використано наш реферат про статтю пепесівського ідеольога Т. Голувка під назвою: „Мінімальна програма польської політики у Сх. Галичині і на тзв. „кресах“ в той спосіб, що всі твердження й вимоги пепесівського керманича, себто твердження й вимоги польської політики приписано нам. А саме пишеться, що — мовляв — „Діло“ з одобренням висловлюється про окраїнну програму польських радикально-демократичних груп. Говориться там і в той спосіб, що „Діло“ висловлюється ніби в тому напрямі, що „креси“ могли стати „золотим мостом“ згоди і братерського, мирного співжиття народів польського, українського й білоруського і т. п. Зайвим було би вказувати для наших читачів, що це все говорив і твердив п. Голувко, а не „Діло“. В нашому органі тільки передано твердження і погляди пепесівського ідеольоґа (в ч. 281—284 з дня 18—24. грудня), однакові досі не зайнято до них становища, коли не рахувати того, що наш скептицизм і критицизм до сеї „програми“ вміщується вже в нашім титулі реферованої статті. („Так мовив Заратустра“).

— **З Печеніжина нам пишуть:** Дня 22 грудня 1924 р. святкувала читальня „Просвіти“ в Печеніжині память 56-літньої річниці основання Головного Т-ва „Просвіта“ у Львові. Научені досвідом повідомили у свій час місцеве староство про свій концерт і до подання долучили текст промови, декламацій і пісень. На 5 або 6 годин перед самим концертом одержав Виділ читальні зі староства дозволення, котрим іза надзвичайного цікавого його змісту поділимося з читачами: Starostwo w Peczynižynie. L. 2382/2/24. Peczeniżyn, dnia 20. grudnia 1924. Do Towarzystwa „Czytelni Proświty“ w Peczeniżynie. W załatwieniu prośby do tut. praes. 2382/24 wniesionej ze…

„ДІЛО" в 1925 році.

В цім році Читачі „Діла" одержувати-муть кождого тижня один аркуш

безплатного книжкового додатку.

Таким чином з кінцем року буде в руках наших читачів

пять або шість томів книжок.

Програма цього видавництва так уложена, що половина томів буде присвячена чужосторонним повістям першорядних нових письменників, друга половина перекладам політичної літератури першої якости.

Видавництво „Діла", рішаючись на цей новий і значний видаток і вносячи ним цінний вклад у наше красне й політичне письменство, числить у своїм почині на розуміння і поміч нашого широкого загалу.

Щоби заохотити прихильників „Діла" поширювати наш часопис і щоб звязати їх інтерес з інтересом видавництва, Видавнича Спілка зобовязується оцим протягом чверти-року

безплатно посилати часопис

кождому передплатникові „Діла", котрий зеднає видавництву **нових шість чверть-річних передплатників.**

twalam na urządzenie w dniu 22. grudnia 1924 o godz. 19-tej we własnej sali Towarzystwa w Peczenitynie koncertu na pamiątkę 56 rocznicy założenia głównego Towarzystwa „Czytelni Proświty" we Lwowie, atoli z następującą zmianą programu w podaniu wymienionego: 1) w słowie wstępnym ma być opuszczony ustęp „bo wid teperisznoji naszoji włady „Proświta" ne maie ani żadnoho hroszа subwencii mymo toho, szczo płatymo podatok krowy i majna może szcze w biłszij miri, jak inszi", następnie ustęp „szczo teperiszna nasza włada bohato filij i czytalni „Proswity" pozamykała, a widnowa ich zakładania nowych nabotykaje na mnohi trudnosty" albowiem oba te ustępy zawierają niezgodne z prawdą okoliczności i przez to szerzą niechęć do władz państwowych. 2) na odśpiewanie podanej w punkcie drugim programu pieśni Ukraina, tudzież na odśpiewanie podanej w punkcie siódmym programu pieśni „Szcze ne wmerła Ukraina" nie zezwalam, albowiem treść ich przedstawia się jako polityczna agitacja przeciw Państwu Polskiemu skierowana i do oderwania części kraju od Państwa zdążająca. Za ścisłe zastosowanie się do niniejszej rezolucji czynię podpisanych na prośbie Pana Przewodniczącego i Pana Sekretarza Towarzystwa osobiście odpowiedzialnymi. Przeciw niniejszej rezolucji wolno wnieść rekurs do Województwa w Stanisławowie przez tutejsze Starostwo w ciągu dni 14 licząc od dnia następnego po doręczeniu. Dołączoną do prośby książkę zwracam zatrzymując natomiast w tut. aktach resztę do podania dołączonych załączników. Starosta.

Наведений факт найкраще про все говорить — коментарі всякі злишні. При кінці зазначимо, що концерт відбувся величаво. Поодинокі точки концерту виконали виключно місцеві селяне. Рекурс з виділу читальні до станиславівського воєвідства заслано.

— **Радіо і „Комінтерн".** Радіо поширене нині на Заході до тої міри, що навіть приватні люде розпоряджують відбірчими радіотелеграфічними станціями. Це на Заході! На Сході використовує Комінтерн ті здобутки західної культури для ущасливлення людства шляхом комуністичної агітації. Захід не використав відповідно культурних здобутків. Комінтерн використовує їх для добра людства належно. „Геть з буржуазією, нехай живе комуна"! Ось мета, яку взявся останніми часами здійснювати Комінтерн при допомозі радія. В останніх кількох днях приносить европейська преса відомости про те, що радіотелеграфічні і радіотелефонічні відбірчі станції відбирають агітаційні промови до західного пролетаріяту з Москви. А щоби ці промови не були надто сухими, то Комінтерн постарався про те, щоби їх переплітати радіоконцертами. Uille dulci! Спасенне і приємне розходиться по цілому світі та опановує серця і настрої всіх не-тасмничених дотепер в тайники комуністичних лябораторій всеподського щастя. Побіч пісень та промов несуться одначе в воздушних хвилях, вроджених на радіоапарати Комінтерну, і погрози для буржуазії, погрози для Польщі.

— **Конфіската.** Попереднє (2) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за пять стрічок статті „Про нову урядування і переписки установ гр. кат. церкви".

— **Припинення ружацій.** Наслідком інтервенції Червоного Хреста польський міністр справедливости обіцяв негайно видати обіжник з наказом для суддів — поступати в випадках ружацій з найдальше посуненою оглядністю.

— **Вибух пороху в Японії.** Через вибух пороху в пристані Отаго в Японії вибухла пожежа, яка знищила дирецію, магазини вугля й токарні в парі з багатьома сусідніми будинками. Підчас пожежі згинуло 50 осіб а 280 віднесло рани.

— **Ще один французький денник у Варшаві.** З новим роком зачав у Варшаві виходити новий французький щоденник, виданий приватною спілкою, але при видатній допомозі польського міністерства закордонних справ.

— **Релігійне божевілля.** З Штетіна повідомляють, що на одній з підміських лісничівок трапився дикий випадок масового божевілля цілої родини на релігійному тлі. Лісничий Мапке зі своїми синами і дочками устроїли цілопальний котир, на якому хотіли спалити стару лісничиху і її кількалітню дитину. Поліція перешкодила в повній екзекуції.

— **Санація польських фінансів.** Ми вже згадували про сензаційну викриту грубих мальверзацій у ченстоховській філії Банку Польського. Наслідком брудних махінацій директора філії банку з удільованими позичок, польський державний скарб утратив сотні тисяч злотих; директора арештовано. Тепер чуємо, що в справу замішані широкі купецькі й промислові кола. Арештовано „презеса" місцевого Союза купців Холевінського і якогось другого „презеса" Рильского. Судя згодився випустити їх на волю тільки тоді, коли складуть по 3.000 злотих кавції.

— **Мають довіря.** Світової слави німецька фірма Круппа в м. Ессен у Порурю (залізні і сталеві вироби, перед війною і підчас неї одна з найбільших світових фабрик зброї), отримала в Ню-Йорку від американських банків позичку 10 міліонів долярів.

— **Смерть Карла Шпіттелера.** У Берні помер найбільший сучасний швайцарський поет, Німець з роду, Карло Шпіттелер. Покійний здобув собі світову славу своїми епічними поемами, з яких найголоснійшою була „Олімпійська весна", за яку отримав нагороду Нобля. Признання критики отримав щойно в 40-них ро. свого життя: раніше усі його твори проходили цілком незамітно і поет жив у великій нужді. Щойно названий твір звернув на нього увагу, для йому голосне імя і — гроші. Підчас війни Шпіттелер, який по суті належить до німецької літератури, виступив у низці статтей проти Німеччини, заступаючи світогляд швайцарського сепаратизму; згодом він відкликав свої погляди, поборюючи лише нім. мілітаризм. Шпіттелер помер у 80 р. життя.

— **Занадто добре живеться.** У Варшаві одного лише дня підчас останніх лат. Рідвяних свят пробувало позбавити себе життя аж девять осіб. Із тих девяти десперятів було пять жінок у вікі від 15 до 36 літ і двох мущин (один 22 роки й один 26 літ). Усі вони хотіли переправитись на той світ при помочі амоняку, карболевого квасу або оцтової есенції, але ні одному не вдалось. Ратункове поготівля переполоскало їм шлунок і таким робом казало їм дальше жити в нужді, нещасливо колатися і думати про кривду, яку їм заподіяли лікарі.

— **Чудо техніки.** На днях доконано у Відні дійсного чуда техніки. Нічю, коли припинився вуличний рух, пересунуто величезний залізний міст „Брігіттабрюке" на 20 метрів дальше від його сучасного місця. Міст, що важить 700 тисяч кг. перенесено після нового американського способу при помочі 16 людей, протягом несповна двох годин.

— **Інтереси фризієрів та естетика облича.** На конгресі американських фризієрів, який відбувся на днях в Ню-Йорку, рішено резолюцію, в якій американські фризієри протестують проти моди ношення повного заросту „дякуючи якій

За редакцію відповідає О. Костик.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

пришло би до загиджування цілої Америки і уподібнення її горожан до горожан держав радянського союза".

— **Польська ощадність.** Наслідки діяльности польського „щадного" комісара ілюструє цифра — 500 міліонів золотих в буджетовому прелімінарі на 1924 рік, якій відповідає неменше поважна цифра 38.000 зредукованих державних службовиків.

— **Процес проти реемігрантів.** У Севастополі почався процес проти 101 старшин і жовнірів бувшої армії Врангля, які без попередньої реєстрації в дотичному радянському консуляті, вернули до краю. Дотепер карали таких реемігрантів дисциплінарною дорогою. Тепер, зі огляду на масовий поворотний рух, ставлять їх перед суд. На лаві обвинувачених засіли цікаві, адвокати, бувші революціонери та політичні вязні з царських часів.

— **Смерть маляра Бакста.** Дня 28. грудня помер у Парижі один з творців модерної театральної декорації й костюмольогії Лев Бакст. Славний маляр, як велика скількість мистецьких знаменитостей Росії, був Жидом з походження, здобув популярність як декоратор паризьких театрів. Від 1906 р. працював для найкращих театрів Парижа, за що відзначено його титулом старшини почесної легії.

— **Святочний Концерт в честь Ф. Сметани,** який відбудеться в суботу 3. січня о год. 7·30 вечер в салі Лисенка — з огляду на незвичайно цінну програму, як також з огляду на виконавців, буде одним з найкращих наших концертів. Суспільність наша повинна зрозуміти вагу сего свята і як найчисленнішою присутністю засвідчити, що уміє сповняти свій культурний обовязок. З огляду на прияву на концерті чеського конзуля і чеських гостей проситься точно прибути. Карти вступу продає книгарня ім. Шевченка — в день концерту вечером каса. 1045 1—1

— **Поручаємо** знану ювілєрську фірму Г. Гуттерман, Синстуська 14., і звертаємо увагу на оголошення в нинішнім числі. 1—1

✝ Посмертні згадки.

Андрій Яворський, управитель школи в Урмані, член численних українських Товариств помер у Львові, дня 1. січня 1925 на клініці в 57. році життя. Похорон відбудеться в суботу дня 3. січня н. р. о год. 2-ій з полудня з каплиці Анатомії при вулиці Пекарській на Янівське кладовище. В. И. П. 1121 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

„Народня Каса" в Косові улаштовує від 10-го січня до 1-го березня 1925 Економічно-кооперативні курси, на яких фахові сили читатимуть лекції по політичній економії, кооперації, бухгальтерії, купецьких рахунках, товарознавстві, економічній географії, кореспонденції, правознавстві й загальному нарисові торговлі. Зголошення приймає адвокат д-р Михайло Бандера в Косові. 1074 2—2

Дрібні оголошення.

З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів